

Halvdunkel kring spioneri

Fakta som konstaterats och uttalanden som gjorts ställer den ryska spionerifärenden och framför allt sättet att behandla den i ny belysning. Tystnadsparollerna från krigsåren får inte än en gång bli avgörande för svensk handläggning av utrikesfrågor.

Av en annan artikel i dagens tidning framgår att den nu klarlagda diplomatresan i Norrbotten inte är den första i sitt slag. I september förra året företog två medlemmar av den ryska beskickningen, major Bakourski och den även i Norrbottensresan deltagande tolken Michailov, en liknande färd genom gränstrakterna i Jämtland. Någon insyn i förutläggningar förbjudna områden förekom visserligen inte vid detta tillfälle — ty sådana områden finns över huvud ej i dessa trakter. Men i övrigt var resan av samma typ och alltså, såsom utrikesledningen torde erkänna, i hög grad olämplig. Rapport avgavs av vederbörande myndigheter, som även denna gång tycks ha sökt skugga de ryska resenärerna; dock har ingen upplysning i saken meddelats allmänheten. Huruvida major Bakourskis återresa till Ryssland några månader senare var föranledd av eventuell reaktion från utrikesdepartementets sida är obekant. Från denna resa, liksom från den senast företagna, har framkommit att "tolken" Michailov i realiteten synes ha varit den ledande av de båda resenärerna, ett förhållande som tyder på att han tillhör den ryska regimens mäktigaste förvaltningskår — den hemliga polisen.

Med hänsyn härtill och till det förut i Dagens Nyheter meddelade faktum att en annan rysk legationstjänsteman under förra året tyst avlägsnades på grund av inblandning i en spionerifärd, torde man med en viss säkerhet kunna besvara den av Expressen formulerade frågan: "I vad mån och på vad sätt skulle episoden (dvs. Norrbottensresan) fått offentlighet, om inte pressen påpassligt tagit den om hand?" Med till visshet gränsande sannolikhet kan påstås att i så fall ingen som helst offentlighet givits åt det skeddade. Med undantag för några få invigda hade vi förblivit totalt okunniga om vad som försiggått.

Tendensen till nedstämning eller mörkläggning bestyrkes av ett annat förhållande. Den allmänna meningen bland folkrättslärda synes vara — jämför vidstående artikel — att den diplomatiska immuniteten icke förbjuder värdlandets myndigheter att hindra en beskickningstjänstemans lagstridiga handlingar. Trots detta har varje inskridande mot de ryska resenärerna underlåtit; de har, vilket är det huvudsakliga, fått förbli i besittning av i förbjudna områden tagna fotografier. Utrikesledningen och eljest ansvariga myndigheter har iakttagit all tänkbar diskretion. Man har såvitt bekant ej ens gjort något försök att förbjuda ryssarna att avbryta sin resa sedan dennas egendomliga karaktär blivit fastställt. Att regeringens uppträdande på denna som på andra punkter är ägnat att försvaga myndigheternas aktivitet måste alla inse.

Regeringspressen nöjer sig icke med diskretion, den söker ursäkt och översläta. Tidningarna har överdrivit, skriver Morgon-Tidningen; "det hela inskränker sig med undantag för besöket i det för utlänningar förbjudna Kalix till en visad brist på takt..." Då besöket i Kalix inte karaktäriseras måste läsarens intryck bli att hela saken är ytterligt obetydlig. Då Morgon-Tidningen hänvisar till "andra till buds stående källor" bibringas man därjämte den uppfattningen att tidningen ger uttryck åt utrikesledningens tankegång; det bör därför fastslås att på detta sätt har utrikesdepartementets målsman åtminstone inte uttalat sig till tidningsmän av annan politisk riktning. Regeringsorganets uttalande är så mycket underligare som det måste ställa regeringens handlingssätt i tvivelaktig dager; hur har regeringen, såsom även denna tidning förutsätter, kunnat kräva de ryska diplomaternas återkallande för en sådan småsak? Morgon-Tidningens redaktör söker likna de mörkläggningens betjänter som för några år sedan blev beryktade, hrr Vougt, Akerberg och

Lindström; liksom de följer han signalen från ovan med sådan iver att han genom lydaktigheten blamerar dem han vill tjäna.

Överraskande är icke att Ny Dagens ger en falsk bild av händelseförloppet, dels angriper icke de felande utan den tidning som avslöjat dem — Dagens Nyheter. Detta är helt i sin ordning då det gäller en tidning som lidelsefullt hyllar förrädaren Kuusinen och i varje rysk erövring ser en befrielse.

Att däremot utrikesledningen och den socialdemokratiska pressen handlar efter bästa förstånd och samvete skall icke ett ögonblick dragas i tvivelsmål. Deras uppträdande betingas av en önskan — i och för sig väl motiverad — att inte irritera Ryssland. Men till detta motiv sluter sig den tanke som hr Vougt gav ett klassiskt uttryck för några år sedan: de tyska permittenttågen behövde inte oro oss svenskar, ty de gick bara på nätterna. Det är en patriarkalisk statsledningsurgamla visdom: det folk inte känner till berörs de inte obehagligt av. Men på lång sikt är den klokskapen farlig. Och i en demokrati duerar den inte ens för ögonblicket. För att profitera av den måste man undertrycka det fria ordet.